

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KREDİ KURUMLARININ SINIR ÖTESİ ŞUBE AÇMALARINI VE HİZMET SUNMALARINI

*Establishment of Cross-Border Branch Offices and Cross-Border
Servicing of Credit Institutions in European Union*

Prof. Dr. Gürgân Çelebican¹

I.Giriş, II. Şubenin Tanımı, III. Bir Üye Devlette Faaliyet İzni Almış Olan Kredi Kurumunun Öteki Üye Devletlerde Şube Açması, IV: Bir Ülkede Faaliyet İzni Almış Olan Kredi Kurumunun Sınır Ötesi Hizmet Sunumu, V. Öteki Üye Devletlerde Şube Açmanın Usulü, VI. Şubelerin Gözetim ve Denetimi, VII. Genel İyilik Kavramı, VIII: Yerleşme ve Sınır Ötesi Hizmet Sunma Haklarının Birlikte Kullanılması, **IX. Son Söz**

ÖZET

AB üye devletlerindeki kredi kurumları, coğrafi faaliyet alanlarını genişletmek amacıyla, aralarında anlaşarak birbirlerinin malî ürünlerini kendi şubeleri aracılığıyla pazarlama, yönetim kurullarında karşılıklı olarak temsilci bulundurma, şubelerinin ve hisse senetlerinin bir bölümünü takas etme gibi yeni yollara başvurumaktadırlar. Ancak bu şekilde faaliyet alanlarını genişleten kurumlar, faaliyetlerini genişlettikleri ülkenin mevzuatına tabi olurlar. Bu nedenle ortaya çıkan rekabet eşitsizliğini önlemek, tasarruf sahiplerinin ve kurumlardan alacaklı olanların yeterince korunmasını sağlamak amacıyla Avrupa Birliği 1977, 1989, 2000 ve 2006 yıllarında Bankacılık Yönergeleri çıkarmıştır. Son olarak çıkarılan

¹ Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, emekli öğretim üyesi.

2006/48/EC sayılı Yönerge, Avrupa Mali Tek Pazarı'nda Avrupa Bankalar Yasası olarak uygulanmaktadır. Söz konusu Yönerge, kredi kurumlarının farklı ülkelerde şube açmaları, bu şubelerin denetimi, şube açmaksızın sınır ötesi hizmet sunumları gibi coğrafi faaliyet alanlarının genişletilmesi yöntemlerinin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldıracı düzenlemeleri içermektedir.

Anahtar Kelimeler: kredi kurumları, Bankacılık Yönergesi, sınır ötesi banka şubeleri, sınır ötesi hizmet sunumu, bankacılık lisansı, Avrupa Mali Tek Pazarı, Avrupa Tek Pazarı, genel iyilik.

ABSTRACT

The credit institutions in EU member states want to enlarge the geographical scope of their business. For this purpose, they conclude agreements to market eachother's fiscal products, to be represented on eachother's board of directors or to exchange some of their branch offices and shares. The institutions using these methods are subject to eachother's law. However, this causes competition inequality and distress the savers' and creditors' rights. In order to obstruct these results, European Union issued updated Banking Directives in 1977, 1989, 2000 and 2006. The last issued 2006/48/EC Directive is applied as Banking Code in European Single Market. The said Directive includes provisions to eliminate the negative results of the methods of enlarging the geographical scope of business; such as the establishment of branch offices in EU member states, the supervision of these branch offices and cross-border serving without establishing branch offices.

Keywords: Credit institutions, Banking Directive, cross-border bank branch offices, cross-border banking service, license of banking, European Single Market, general good.

I.Giriş : Kredi kurumları, diğer ülkelerde yerleşerek, başka bir deyişle, ulusal sınırlar dışında yavru kuruluşlar kurarak ya da şubeler açarak; yurtdışında yerleşmeksizin sınır ötesi hizmet sunarak; ülkesindeki ya da yabancı ülkelerdeki kredi kurumlarından biri ya da bir kaç ile birleşerek veya onların hisse senetlerinin tümünü ya da bir bölümünü satın alarak; ulusal ya da yabancı sermaye ile ortak kurumlar oluşturarak faaliyet gösterdikleri coğrafi alanı genişletebilmektedirler. Kredi kurumlarının, faaliyet alanlarını coğrafi olarak genişletmek üzere başvurdukları bu geleneksel yolların yanı sıra, özellikle Avrupa Tekpazarı'nın 1993 yılında oluşumundan sonra, aralarında çeşitli anlaşmalar yaparak, birbirlerinin malî ürünlerini kendi şubeleri aracılığıyla pazarlama, yönetim kurullarında

karşılıklı olarak temsilci bulundurma, şubelerinin ve hisse senetlerinin bir bölümünü takas etme gibi yeni yöntemler geliştirmeye çalıştıkları görülmektedir.²

Kredi kurumlarının Avrupa Birliği'ne üye Devletlerden her hangi birinde kurulmaları, faaliyet izni almaları, öteki Üye Devletlerde yavru kuruluş niteliğinde yeni kredi kurumları kurmaları, başka kredi kurumları ile birleşmeleri, ortak olmaları ya da onları devralmaları, şube açmaları veya sınır ötesi hizmet sunmaları, hiç kuşkusuz ilk elde, Avrupa Birliği normları ile uyumlulaştırılmış olan kendi ulusal düzenlemelerine tâbidir. Aynı şekilde, yabancı bir ülkede kurulmuş kredi kurumlarının Üye Devletlerden herhangi birinde şube açması, hizmet sunması, yavru kuruluşlar ve ortaklıklar oluşturması, ilgili Üye Devletin iç düzenlemesinin gereklerine uygun olarak gerçekleştirilebilir. Ne var ki, bir Üye Devletteki kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde şube açarak ya da yavru kuruluşlar kurarak yerleşme serbestisinden yararlanmak veya sınır ötesi hizmet sunmak istemeleri durumunda uygulanacak kuralların gidilen ülkenin ulusal düzenlemelerine bırakılması, rekabet eşitliğini bozabilecek, tasarruf sahiplerinin ve kurumlardan alacaklı olanların yeterince korunmasını engelleyebilecek sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu kaygıyla Avrupa Birliği, 1977 yılında "Birinci Yönerge"yi³ ve 1989 yılında "İkinci Bankacılık Yönergesi"ni⁴ kabul ederek, "kredi kurumlarının kurulmasını ve faaliyet göstermesini kolaylaştırmak amacıyla Üye Devletlerin bu kurumlara uygulanan hukukları arasındaki en fazla engelleyici farkların giderilmesi"ne yönelik ilk düzenlemeleri yürürlüğe koymuştur. Adı geçen yönergelerde, bir yandan zamanla ortaya çıkan yeni gereksinimleri karşılayabilmek, öte yandan Üye Devletlerdeki hukuksal düzenlemeler ve uygulamalar arasında daha ileri bir eşgüdüm sağlamak üzere yapılmış bulunan değişikliklerin ve eklemelerin yarattığı dağınıklığı kapsamlı bir düzenleme ile gidermek için 2000 yılında 2000/12/EC sayılı yönerge⁵ çıkarılmıştır. Bu düzenleme, 77/780/EEC ve 89/646/EEC sayılı olanlarla birlikte, bir dizi yönergeyi de tek metin içine toplamıştır. Arada geçen süre içinde gerçekleştirilen değişiklikleri ve eklemeleri de kapsamak üzere, 2000/12/EC sayılı

² Gürgân Çelebican : Türk Bankacılık Sistemi'nin Avrupa Birliği'ne Uyumu, T.C.Merkez Bankası : Avrupa Birliği El Kitabı, Ankara 1995 içinde. sh.275-276.

³ First Council Directive of 12 December 1977 on the coordination of laws, regulations, and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions, 77/780/EEC, OJ No L 322 17.12 1977, sh.30-34.

⁴ Second Council Directive of 15 December 1989 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions and amending Directive 77/780/EEC, 89/646/EEC, OJ No L 386 30.12 1989, sh.1-13.

⁵ Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions, OJ No L 126 26.05.2000, sh.1-59.

yönergenin yerini alan yeni bir düzenleme yapılmış ve 2006/48/EC sayılı yönerge yürürlüğe konmuştur.⁶

II. Şubenin Tanımı: Şube deyimi, yukarda sözü edilen yönergelerin tümünde hemen hemen aynı sözcükler kullanılarak tanımlanmıştır. Bu yönergelere göre “Şube, kredi kurumlarına özgü faaliyetlerin kapsamına giren işlemlerin tümünü ya da bazılarını kendi başına yapan ve bir kredi kurumunun hukuken bağımlı bir bölümünü oluşturan bir işyerini ifade eder.” Yurtdışında açılan şubeler söz konusu olduğunda, 2006/48/EC sayılı yönergenin 27.ci maddesine göre “Yönetim merkezi bir Üye Devlette bulunan kredi kurumunca bir başka Üye Devlette açılan tüm işyerleri tek bir şube” sayılmaktadır.

Yürürlükten kaldırılan yönergeler şubeyi tanımlarken kredi kurumuna gönderme yapmışlar ve kamudan mevduat ya da geri ödenebilir nitelikte başkaca fonlar toplayan ve kendi hesabına kredi veren teşebbüsleri kredi kurumu olarak nitelemişlerdir Buna karşılık 2000/12/EC sayılı yönergede değişiklik yapan 2000/28/EC⁷ sayılı yönergenin getirdiği tanımları benimseyen 2006/48/EC sayılı yönerge, 4.cü maddesinde ötekilerden farklı olarak, “Kredi kurumu deyimi a) kamudan mevduat ya da geri ödenebilir nitelikte başkaca fonlar toplayan ve kendi hesabına kredi veren bir teşebbüsü, veya b) 2004/46/EC sayılı yönergedeki anlamıyla bir elektronik para kurumunu ifade eder.” hükmünü içermektedir. Adı geçen yönerge⁸ elektronik para kurumunu, “elektronik para biçiminde ödeme aracı çıkaran ve kredi kurumu olmayan bir teşebbüs ya da herhangi bir tüzel kişi” olarak tanımlamaktadır. Kredi kurumları, yapabildikleri öteki işlemlerin yanı sıra çek, yolcu çeki ve elektronik ödeme araçları çıkarabildiklerine göre şubelerin de aynı yetkiye sahip olduklarını kabul etmek gerekir.

Avrupa Birliği’ne üye olan Devletlerden herhangi birinde faaliyet izni almış olan bir kredi kurumu, şube ya da şubelerini, a) yönetim merkezinin bulunduğu, bir başka deyişle, kendisine faaliyet izni vermiş olan Devletin ülkesinde, b) Avrupa Birliği’ne üye olmayan Devletlerin ülkelerinde ve c) Birliğe üye Devletlerin ülkelerinde açabileceğine göre, söz konusu olasılıkların her birinde uygulanacak kurallar ötekilerden farklı olacaktır.

a) Bir Üye Devlette faaliyet izni almış olan kredi kurumu, aynı ülkede şube açabilmek için, hiç kuşkusuz, o Devletin yürürlükteki ulusal

⁶ Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions (recast), OJ No L177, 30.06.2006, sh.1-200.

⁷ Directive 2000/28/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 amending Directive 2000/12/EC relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions, OJ L 275, 27.10.2000, sh.37-38.

⁸ Directive 2000/46/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 on the taking up of the business of electronic money institutions, OJ No L 275, 27.10.2000, sh.39-43.

düzenlemelerinde yer alan koşulları yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle Üye Devletler, faaliyet izni verdikleri kredi kurumlarınca merkezlerinin bulunduğu ülkede açılacak şubelere ilişkin koşulları ve kuralları serbestçe belirleyebilirler. Avrupa Birliği'nde yürürlükten kaldırılmış olanlar da bugün yürürlükte bulunan yönergeler de, kredi kurumlarının kendi ülkelerinde açacakları şubelere ilişkin bir düzenleme içermemektedir.

b) Bir Üye Devlette faaliyet izni almış olan bir kredi kurumunun Birlik dışındaki ülkelerde şube açması, bir yandan merkezinin bulunduğu Üye Devletin, öte yandan da şube açılacak Devletin ulusal düzenlemelerine tâbidir. Şubenin açılabilmesi için her iki Devletin, aralarında yapılmış bir anlaşma yoksa, birbirlerinden bağımsız olarak koyup uyguladıkları kuralların tümüne uyulması gerekir. Avrupa Birliği'nde Üye Devletlerdeki kredi kurumlarının üçüncü ülkelerde şube açmalarına ilişkin olarak yapılmış bir düzenleme yoktur. Buna karşılık, üye olmayan Devletlerdeki kredi kurumlarının Üye Devletlerde açacakları şubelere üyelerdeki kredi kurumlarına tanınandan daha elverişli koşullar sağlanması yasaklanmıştır. Böylece, Üye Devletlerin kendi ülkelerinde faaliyet izni almış olan kredi kurumlarına, üçüncü ülkelerde elverişli koşullar elde edebilmek için, üyelerdeki kurumlara tanıdıkları kolaylıklardan fazlasını sağlamaları önlenmeğe çalışılmıştır. 2000/48/EC sayılı yönergenin 38.ci maddesine göre "Üye Devletler, merkezleri Topluluk dışında bulunan kredi kurumlarına, faaliyete başladıklarında ya da faaliyetleri sırasında, merkezleri Topluluk'da olan kredi kurumlarının şubelerine tanınandan daha elverişli bir uygulama sonucunu yaratacak hükümler uygulayamazlar." Madde, merkezleri Topluluk dışında olan kredi kurumlarına verilen şube açma izinlerinin gerek Komisyon'a gerekse Avrupa Bankacılık Komitesi'ne bildirilmesini zorunlu kılmaktadır. Topluluk, merkezleri Birlik dışında olan kredi kurumlarının açacakları şubelere, Topluluktaki kredi kurumlarına sağlananlarla özdeş kolaylıklar tanınması amacıyla bir ya da daha fazla sayıda üçüncü ülkeyle anlaşmalar yapma yetkisine sahiptir. Bu anlaşmaların, daha çok, Üye Devletlerle üçüncü ülkeler arasında karşılıklı olarak kolaylıklar sağlayan hükümler içermesi doğaldır.

c) Avrupa Birliği'nde birbirini izleyen ve yukarda adları anılan yönergeler, bir Üye Devlette faaliyet izni almış olan kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde şube açmalarını giderek kolaylaştıran hükümler getirmişlerdir. Böylece yerleşme serbestisi, günümüzde gerek Roma Antlaşması'nda gerekse yönergelerde öngörülenden daha geniş bir kapsam kazanmıştır. Gerçekten de, 77/183/EEC sayılı yönerge⁹, uyrukluğa dayalı hukuksal ve yönetsel ayırım yapılmasını yasaklamış; 77/780/EEC sayılı

⁹ Council Directive of 28 June 1973 on the abolition of restrictions on freedom of establishment and freedom to provide services in respect of self-employed activities of banks and other financial institutions, 73/183/EEC, OJ L 194, 16.07.1973, sh.1-10.

Birinci Bankacılık Yönergesi, yönetim merkezi bir Üye Devlette bulunan kredi kurumuna, tüm öteki Üye Devletlerde yerel kredi kurumlarına uygulanan kurallar ve usuller uyarınca şube açabilme olanağını sağlamıştır. 89/646/EEC sayılı İkinci Bankacılık Yönergesi ise, öteki Üye Devletlerde açılan şubelerin işlemlere başlayabilmesi için yetkili mercilerden izin alınması zorunluluğunu kaldırmıştır. Bu değişikliklerin önemli bir amacı, kredi kurumlarının coğrafi faaliyet alanlarını öteki Üye Devletlerde şube açarak genişletmelerini sağlamaktır.¹⁰ Gerçekten de, Üye Devletlerde faaliyet izni almış olan kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde şube açabilmelerinin olabildiğince serbestleştirilmesi, kredi kurumları arasındaki rekabeti arttırmanın ve “Kredi Kurumları Tekpazarı”nı oluşturmanın ön koşuludur.

III. Bir Üye Devlette Faaliyet İzni Almış Olan Kredi Kurumunun Öteki Üye Devletlerde Şube Açması: Kural olarak, bir Devlette kurulmuş ve faaliyet izni almış olup da o Devletin gözetim ve denetim düzenine tâbi bulunan bir kredi kurumu, bir başka Devletin ülkesinde şube açarak faaliyet göstermek isterse, biri kendi ülkesindeki diğeri şube açılacak ülkedeki yetkili mercilerden olmak üzere iki ayrı izni elde etmek zorundadır. Söz konusu iki Devletin izin koşullarını birbirlerinden farklı, bazan zıt amaçlarla saptamış olmaları, deyelim korumacı bir politika izlemeleri, kredi kurumlarının yurtdışında şube açma girişimlerini büyük ölçüde engeller; oysa, “Bütünleşmiş Avrupa Malî Piyasası”nın ya da “Avrupa Malî Tekpazarı”nın oluşması ve etkin biçimde işleyebilmesi için kredi kurumlarının her hangi bir bürokratik ya da politik engele takılmadan öteki Üye Devletlerdeki kredi kurumları ile eşit koşullar altında rekabet edebilmeleri gerekir.

Merkezleri Üye Devletlerde bulunan kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde şube açmaları, Roma Antlaşması’nın temel ilkelerinden biri olan yerleşme hakkı ve yerleşme serbestisi ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde şube açmalarına ilişkin Avrupa Birliği düzenlemesini, yerleşme hakkının gerek kurum merkezinin bulunduğu ülkedeki gerekse şube açılacak Üye Devletlerdeki kullanımı açısından ele almakta yarar vardır.

1. Roma Antlaşması’nın 52.ci maddesine göre, Üye Devletlerin uyuğu olan gerçek kişiler ve 58.ci maddede tanımlanan ortaklıklar ya da firmalar, öteki Üye Devletlerde yerleşme hakkına sahiptirler. Bir başka deyişle Üye Devletler, sözü edilen gerçek kişilerle ortaklıkların ve firmaların öteki Üye Devletlerde yerleşmelerini hiç bir nedenle engelleyemezler; yasaklayamazlar. Nitekim, Adalet Divanı’nın 1988 yılında verdiği bir kararda, Topluluğun temel ilkelerinden birinin yerleşme serbestisi olduğu ve Roma Antlaşması’nın bu serbestiyi güvence altına alan hükümlerinin geçiş

¹⁰ George S. ZAVVOS : Banking Integration and 1992 :Legal Issues and Policy Implications, Harvard International Law Journal, vol:31 No:2, Spring 1990, sh.480.

dönemi sonunda kendiliğinden yürürlüğe girmiş bulunduğu vurgulandıktan sonra,

*“Bu hükümler, bir başka Üye Devlette yerleşme hakkını salt topluluk uyruklarına değil, 58.ci maddede gönderme yapılan ortaklıklara da tanımaktadır. Her ne kadar bu hükümler, özünde, yabancı gerçek kişilerin ve ortaklıkların yerleşmek istenen Üye Devlette o Devletin uyruklarına uygulanana eşit muamele görmelerini sağlamaya yönelik ise de, köken Üye Devletin uyruklarını veya kendi yasalarına göre kurulmuş olup 52.ci maddedeki tanımın kapsamına giren ortaklıkları bir başka Üye Devlette yerleşmekten alıkoymasını da yasaklamaktadır.”*¹¹

ifadesine yer verilmiştir

Roma Antlaşması'nın Adalet Divanı kararında da vurgulanan temel ilkesine göre, bir Üye Devlette faaliyet izni almış ve o Üye Devletteki yetkili mercilerin gözetim ve denetimine tâbi bulunan kredi kurumları, öteki Üye Devletlerde şube açarak yerleşme hakkına sahiptirler. Kredi kurumlarının bu haktan yararlanmaları ülkelerindeki yetkili mercilerin iznine bağlı bulunmamaktadır.¹²

2. Bir Üye Devletin uyrukları bir başka Üye Devletin ülkesinde yerleşmek isterlerse, doğal olarak, o Devletin uyruklarına uygulanan hukuksal düzenlemelere tâbi olurlar. Yerleşme hakkının kullanımı açısından önemli olan, ülkesinde yerleşilen Devletin uyruklarına oranla farklı muamele görmemeleridir. Uyrukluğa dayalı ayırım yapılmasını yasaklayan bu kurala “ulusal muamele ilkesi” (national treatment principle) adı verilmektedir. İkinci Bankacılık Yönergesi uygulamaya konuncaya kadar geçen süre içinde kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde açtıkları şubelere bu ilke uygulanmıştır. Birinci Bankacılık Yönergesinin 4.cü maddesinin 1.ci bendine göre,

“Üye Devletler, merkezleri bir başka Üye Devlette olan ve bu Yönergenin kapsamına giren kredi kurumlarınca açılan şubelerin işlemlere

¹¹ R v. H.M.Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc; Case 81/87 (1988) ECR 5483; M.DASSESE – S.ISAACS – G.PENN : EC Banking Law, London 1994, sh.33'den naklen.

¹² Öteki Üye Devletlerde açılan şubelerin gözetim ve denetim sorumluluğu, faaliyet izni vermiş olan Üye Devletteki yetkili mercilere aittir. Bir Üye Devlette faaliyet izni almış bulunan kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde açtıkları şubelerin sayısı çoğaldıkça yetkili mercilerin üstlendikleri gözetim ve denetim yükü de artmaktadır. Bu olguyu vurgulayan bazı yazarlar yetkili mercilerin, gözetim ve denetim olanaklarına yeterince sahip olmadıkları gerekçesiyle yurtdışında şube açılmasını sınırlayabilecekleri görüşünü ortaya atmışlardır. (bk.M.DASSESE ve diğ. y.a.g.e. sh.33) Ancak, yerleşme hakkının Roma Antlaşması'nda yer alan mutlak bir hak olduğu, ayrıca, gözetim ve denetim olanaklarının yetersizliği savının keyfi uygulamalara yol açabileceği göz önüne alındığında, ileri sürülen görüşe katılma olanağı bulunmamaktadır.

başlamasını, ülkelerinde kurulmuş kredi kurumlarına uygulanan yasaya ve usule göre faaliyet izni alma koşuluna bağlayabilirler.”

Bu hüküm, kredi kurumlarının yerleşme hakkından yararlanarak bir başka Üye Devlette şube açmalarını engellememekte ve açıldıkları ülkede faaliyet gösteren kredi kurumları ile şubeler arasında uygulanacak hukuk kuralları açısından bir fark yaratmamakta idi. Ne var ki, bir Üye Devlette faaliyet izni almış bulunan kredi kurumunun öteki Üye Devletlerde şube açarken karşılaştığı yeniden izin alma zorunluluğu, açılacak şubeye ülkedeki kredi kurumlarındakine eşit tutarda sermaye/özkaynak (endowment capital) tahsis etme koşulu gibi ek yükümlülükler, malî kesimde yerleşme hakkının kullanımını güçleştirmekteydi. Öteki Üye Devletlerin ülkelerinde şube açılmasını zorlaştıran bu düzenleme, İkinci Bankacılık Yönergesi ile değiştirilmiş; bir başka Üye Devletde faaliyet izni almış olan kredi kurumlarının açacakları şube için faaliyet izni almaları ve şube için sermaye tahsis etmeleri zorunluluğu kaldırılmıştır. 89/646/EEC sayılı yönergedeki bu düzenleme 2000/12/EC ve 2006/48/EC sayılı yönergelerde de yer almaktadır. 2006/48/ sayılı yönergenin 16.cı maddesine göre,

“Ülkesinde şube açılacak Üye Devletler, öteki Üye Devletlerde faaliyet izni verilmiş olan kredi kurumlarının şubeleri için faaliyet izni almalarını ya da sermaye tahsis etmelerini zorunlu kılamazlar.”

Yönergenin bu hükmü, genel bir niteliğe sahip gibi görünse de, aslında bazı tür kredi kurumlarını kapsamamaktadır. 2006/48/EC sayılı yönergenin önsözünün 14.cü bendinde,

“Kendi Üye Devletlerinde faaliyet izni almış olan kredi kurumlarının, EK I’de sıralanmış bulunan faaliyetlerden birini ya da tümünü, şubeler açarak veya hizmet sunarak, Topluluk ölçeğinde icra etmelerine izin vermek gerekir.”

denmekte, 17.cü bendinde ise, ülkesinde şube açılacak ya da hizmet sunulacak Üye Devletin, yerleşme hakkından ve hizmet sunma serbestisinden yararlanmayla ilişkili olarak, kendi ülkelerinde kredi kurumu olarak faaliyet izni verilmemiş ya da EK I’de yer almayan faaliyetleri yapacak kurumlara ulusal yasalarında yer alan özel hükümlerin uygulanmasını zorunlu kılabilceği belirtilmiş bulunmaktadır. Yönergenin 23.cü maddesinde ise,

“Üye Devletler, bir başka Üye Devletteki yetkili mercilerin faaliyet izni verdiği, gözetim ve denetimini yaptığı kredi kurumlarının, faaliyet izninde belirtilmiş olması koşuluyla, EK I’de sıralanmış bulunan faaliyetleri ülkelerinde şube açarak ya da hizmet sunarak yapmalarını kabul eder.” hükmü yer almaktadır.

Yönergedeki düzenleme biçimine göre, bir Üye Devlette faaliyet izni almış olup da başka bir Üye Devlette şube açmak ya da hizmet sunmak

isteyen kredi kurumları iki kümeye ayrılmaktadır. Bir Üye Devlette faaliyet izni almış, faaliyet izninde 2006/48/EC sayılı yönergenin EK I'inde yer alan faaliyetleri yapabileceği belirtilmiş ve ülkesindeki yetkili mercilerin gözetim ve denetimine tâbi olan kredi kurumları birinci kümeyi oluşturmaktadır. Bu tür kredi kurumları, başkaca bir izine gerek olmadan öteki tüm Üye Devletlerde yerleşme hakkını kullanarak şube açabilmekte, hizmet sunabilmekte, kendi ülkelerinde izin verilen tüm işlemleri gittikleri Üye Devletlerdeki kredi kurumlarına yasaklanmış olsa da yapabilmektedirler. Sözü edilen olanakları sağlayan türdeki faaliyet iznine "Tek Bankacılık Lisansı" adı verilmektedir Üye Devletler, bir başka Üye Devlette Tek Bankacılık Lisansı almış olan kredi kurumlarının ülkelerinde şube açmalarını, sınır ötesi hizmet sunmalarını engelleme, kısıtlama ya da yasaklama yetkisine sahip değildirler. Bir Üye Devlette kurulmuş, fakat faaliyet izninde 2006/48/EC sayılı yönergenin I numaralı ekinde yer alan faaliyetleri yapabilecekleri belirtilmemiş olan kredi kurumları ise ikinci kümeyi oluşturmaktadır. Bu tür kredi kurumları, gittikleri Üye Devletin şube açılmasına ya da sınır ötesi hizmet sunulmasına ya da gözetim ve denetime ilişkin olarak yapmış olduğu ulusal düzenlemelerin hükümlerine uymak zorundadırlar.¹³ Bununla birlikte, Tek Bankacılık Lisansına sahip olmayan kredi kurumlarınca yapılabilecek işlemler, şube açılacak Üye Devlette özel bir düzenlemenin konusu değilse, kurumun ayrıca faaliyet izni almasına gerek yoktur¹⁴ Ancak bu hükümlerin, Topluluk hukukuna aykırı olmaması, *genel iyiliği* sağlamaya yönelik olması ve söz konusu kredi kurumları ile yapılacak faaliyetlerin kendi ülkelerinde eşdeğer bir düzenlemeye tâbi olmaması gerekmektedir.

IV: Bir Ülkede Faaliyet İzni Almış Olan Kredi Kurumunun Sınır Ötesi Hizmet Sunumu: Bir Üye Devletteki kredi kurumlarının öteki Üye Devletlerde sınır ötesi hizmet sunarak yapacakları faaliyetler, 2006/48/EC sayılı yönergenin 28.ci maddesinde yer alan bir hükümle düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu maddeye göre, hizmet sunma serbestisinden yararlanarak bir başka Üye Devletin ülkesinde ilk kez faaliyet göstermek isteyen kredi kurumu, merkezinin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercilerine vereceği bir bildiriye, yönergeye bağlı EK I'de yer alan faaliyetlerden hangilerini yapmak istediğini belirtir. Bu merciler, kredi kurumunun sunduğu bildiriye, üzerinde her hangi bir işlem yapmaksızın, aldıkları günü izleyen bir ay içinde ülkesinde sınır ötesi hizmet sunulacak Üye Devletin yetkili mercilerine iletmekle yükümlüdürler. Ülkesinde hizmet sunulacak Üye Devletin yetkili mercileri, *genel iyiliği* sağlama amacı ile de olsa, yapılmak istenen faaliyetleri sınırlayıcı kurallar koyma ya da faaliyetleri yasaklama

¹³ M.DASSESE ve diğ. : y.a.g.e.sh.120; G.S.ZAVVOS : y.a.g.m. sh.479.

¹⁴ G.S.ZAVVOS: y.a.g.m. sh.479; Michael GRUSON – Wolfgang FEURING :A European Community Banking Law : The Second Banking and Related Directives, sh.24; Ross CRANSTON (ed): The Single Market and the Law of Banking, London 1991 içinde. :

yetkisine sahip bulunmamaktadırlar. Bununla birlikte, sınır ötesi hizmet sunan kredi kurumu, faaliyet gösterdiği Üye Devlette 2006/48/EC sayılı yönerge hükümleri uyarınca konmuş bulunan hukuk kurallarına aykırı davranırsa, aşağıda VI numaralı kesimde açıklanan yaptırımların uygulanması yoluna gidilebilir.

V. Öteki Üye Devletlerde Şube Açmanın Usulü: Kendisine bir Üye Devlette faaliyet izini verilmiş olan ve bir başka Üye Devlette şube açmak isteyen kredi kurumunun tâbi olduğu kurallar ve koşullar, 2006/48/EC sayılı yönergenin 25 ilâ 27.ci maddelerinde yer almaktadır. Buna göre, bir Üye Devletin ülkesinde şube açmayı düşünen kredi kurumu, kendi ülkesindeki yetkili mercilere bu projesini önceden bildirmekle yükümlüdür. Kredi kurumunun, yetkili mercilere sunacağı bildiride,

- a) ülkesinde şube açılması düşünülen Üye Devletin adının ,
- b) öteki koşulların yanı sıra, şubede yapılması öngörülen faaliyetin ve işlemlerin türleri ile şubenin yapısal örgütlenme biçimini gösteren bir işletme programının,
- c) şube açılacak Üye Devlette gerekli belgelerin elde edilebileceği adresin ve
- d) şubenin yönetiminden sorumlu olanların adlarının, yer alması gerekmektedir.

Yönetim merkezinin bulunduğu Üye Devletteki yetkili merciler, kredi kurumunun idarî yapısının ya da malî durumunun şubede yapılması öngörülen faaliyetlerin yürütülebilmesi için yeterli olacağından kuşku duymalarına yol açacak bir neden görmezlerse, kendilerine verilen bilgileri bildirim gününü izleyen üç ay içinde ülkesinde şube açılacak Üye Devletin yetkili mercilerine iletirler; ayrıca, söz konusu bilgilerin ilgili Üye Devletin yetkili mercilerine gönderildiğini, şube açmak isteyen kredi kurumuna bildirirler. Yetkili mercilerin bir başka önemli görevi, kredi kurumunun öz kaynaklar tutarı ile 75.ci maddeye göre hesaplanan ve sahip olması gereken özkaynaklar tutarını, şube açılacak Üye Devletin yetkili mercilerine bildirmektir.

Bildirimlere ilişkin 25.ci maddenin üçüncü bendinin yazılışına bakarak, yetkili mercilerin şube açılacak Üye Devletin yetkili mercilerine bilgi aktarmadan önce kredi kurumunun idarî yapısı ile malî durumu konusunda ayrıca ve ayrıntılı bir inceleme yapmalarına gerek olmadığı söylenebilir. Aslında da, söz konusu kredi kurumu bildirim yapacak yetkili mercilerin gözetim ve denetimi altında bulunduğuna göre, böyle bir inceleme gereğinin ortaya çıkma olasılığı oldukça küçüktür. İdarî yapının ya da malî durumun yeterliğine ilişkin ciddi kuşklar doğuracak bir neden yoksa kredi kurumunun verdiği bilgiler ilgili Üye Devletin yetkili mercilerine iletilecektir. Yetkili mercilerin, salt idarî yapının ya da malî durumun

yetersizliğine ilişkin belirtiler olduğu gerekçesi ile kredi kurumunun istemini yerine getirmekten kaçınmaması; belirtiler, ancak ciddi kuşkular düzeyine eriştiğinde inceleme yapma yoluna gitmeleri; ulaştıkları sonuca göre kredi kurumunun istemini kabul etmeleri ya da geri çevirmeleri gerekir. 25.ci maddenin son bendine göre yetkili merciler, kredi kurumunun kendilerine sunduğu bilgileri şube açılacak Üye Devletin yetkili mercilerine iletme istemini geri çevirirlerse, bunun gerekçelerini bildirim verildiği günü izleyen üç ay içinde kredi kurumuna bildirmek zorundadırlar. Kredi kurumu, yetkili mercilerin başvuruya üç ay içinde yanıt vermemesi ya da istemi geri çevirmesi durumunda merkezinin bulunduğu Üye Devletin mahkemelerinde dâvâ açma hakkına sahiptir.

Merkezin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercileri, kredi kurumunun idarî yapısında ya da malî durumunda yetersizlik kuşkusu uyandıracak bir belirti görmedikleri veya belirtiler üzerine yaptıkları incelemede kuşkuları doğrulayacak bir sonuca ulaşamadıkları yahut olumsuz yönde aldıkları karar ulusal mahkemece bozulduğu takdirde, daha önce sözü edilen bilgileri şube açılacak Üye Devletteki yetkili mercilere gönderirler. Mahkeme kararının açıklanmasından başlayarak yeniden otuz günlük bir sürenin işleyebileceği ileri sürülemez; mahkeme kararının gereği, vakit geçirmeden yerine getirilmelidir.

Şubenin açılacağı Üye Devletteki yetkili merciler, şube faaliyete geçmeden önce ve gönderilen bilgilerin kendilerine ulaştığı günü izleyen iki ay içinde, kredi kurumunun aşağıda açıklanan 29 ilâ 37.ci maddeler uyarınca yapılacak gözetim ve denetimi için gerekli hazırlıkları tamamlarlar ve gerekiyorsa, şube faaliyetlerinin icrası sırasında, *genel iyiliği* sağlama amacıyla, uyulacak koşulları belirlerler. Bu mercilerin kredi kurumuna yapacakları bildirim üzerine ya da böyle bir bildirim yapılmazsa iki aylık sürenin bitiminde şube açılarak faaliyete başlayabilir. Şubenin açılacağı Üye Devletteki yetkili mercilerin ayrıca kuruluş ya da faaliyet izni vermeleri veya şube açma istemini geri çevirmeleri söz konusu değildir.

Şube açan kredi kurumu, kendi ülkesindeki yetkili mercilere bildirmiş olduğu bilgilerden, şube açılacak Üye Devletin adı dışında kalan hususlarda her hangi bir değişiklik yapmak isterse, en az bir ay öncesinden gerek merkezin bulunduğu gerekse şubenin açıldığı Üye Devletlerin yetkili mercilerine yazılı olarak bilgi vermekle yükümlüdür. Maddenin yazılışına bakarak merkezin bulunduğu Üye Devletteki yetkili mercilerin, idarî yapının ya da malî durumun yeterliği konusunda kuşku uyandıran değişikliklere karşı çıkabilecekleri; şube açılan ülkedeki yetkili mercilerin de *genel iyiliği* sağlamaya yönelik olarak saptadığı koşulları gözden geçirebilecekleri söylenebilir. Ancak, yetkili mercilerin alacakları kararlara ilişkin yaptırımların ne olabileceği maddede belirtilmemiştir. Böyle durumlarda gözetim ve denetime ilişkin yetkilerin kullanılacağı ileri sürülebilir.

VI. Şubelerin Gözetim ve Denetimi: Tıpkı İkinci Bankacılık Yönergesi ve 2000/12/EC sayılı yönerge gibi yürürlükteki 2006/48/EC sayılı yönerge de kredi kurumları üzerindeki gözetim ve denetim sorumluluğunu, faaliyet izininin alındığı Üye Devletlerdeki yetkili mercilere bırakmıştır. Yönergenin 40.cı maddesine göre, gerek salt yurtiçinde, gerekse şube açmak ve sınır ötesi hizmet sunmak suretiyle öteki Üye Devletlerde faaliyet gösteren kredi kurumları, kural olarak, merkezlerinin bulunduğu Üye Devletlerdeki yetkili mercilerin basiret esasına dayalı gözetim ve denetimine tâbidirler. Bununla birlikte, yönergenin 41.ci maddesine göre, şube açılan Üye Devletin yetkili mercileri, merkezin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercileri ile işbirliği yapma koşuluyla, şubenin likiditesine ilişkin gözetim ve denetim sorumluluğunu elde bulundurmaktadırlar. Ayrıca, şube açılan Üye Devletin yetkili mercileri ülkelerinde para politikasının uygulanmasına ilişkin önlemler konusunda tam bir sorumluluk taşımaktadırlar. Ancak bu merciler, para politikasının gereklerini yerine getirirken, kredi kurumuna, salt bir başka Üye Devlette faaliyet izni almış olduğu için ayırıcı ve kısıtlayıcı önlemler uygulayamazlar.

Kredi kurumlarının bir başka Üye Devlette açacakları şubelerin basiret ilkelerine göre gözetim ve denetim sorumluluğu merkezin bulunduğu Üye Devletteki yetkili mercilere ait olmakla birlikte, şube açılan Üye Devletteki yetkili mercilerin de yerine getirmeleri gereken görevleri vardır.

İlkin yetkili merciler, istatistik düzenleme amacıyla, ülkelerinde şube açan tüm kredi kurumlarından bilgi isteme yetkisine sahiptirler. Kredi kurumları, şube açtıkları ülkedeki faaliyetlerine ilişkin bilgileri dönemsel raporlar düzenleyerek yetkili mercilere bildirmekle yükümlüdürler. Bunun yanı sıra yetkili merciler, şubelerin likidite açısından gözetim ve denetimi için ve ülkede uygulanan para politikasına ilişkin önlemlerin uygulanmasını izlemek amacıyla şubelerden bilgi isteyebilirler; ancak bu bilgiler ulusal kredi kurumlarından istenilenlerden farklı olamaz.

Öte yandan Üye Devletler, 2006/48/EC sayılı yönergenin kendilerine verdiği yetkiyi kullanarak yaptıkları hukuksal düzenlemelere ülkelerinde şube açan ya da sınır ötesi hizmet sunan bir kredi kurumunun uymadığını saptarlarsa, ilgili kurumdan bu aykırılığa son vermesini isteyebilirler. Söz konusu kredi kurumu, düzenlemelere aykırı eylemlerini sürdürürse yetkili merciler, merkezin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercilerine bu durumu bildirirler. Merkezin bulunduğu Üye Devletteki yetkili merciler, ilgili kredi kurumunun düzenlemelere aykırı eylemlerini durdurabilecek tüm önlemleri olabildiğince kısa bir sürede almakla ve bu önlemlerin niteliğini ülkesinde şube açılan ya da sınır ötesi hizmet sunulan Üye Devletteki yetkili mercilere bildirmekle yükümlüdür.

Merkezin bulunduğu Üye Devletin söz konusu aykırılığa son verecek olanaklara sahip olmaması nedeniyle ya da alınan önlemler yetersiz kaldığı

için veya gereken önlemlerin alınmasına karşın kredi kurumunun hukuksal düzenlemelere aykırı eylemleri önlenemezse, şubenin açıldığı Üye Devletin yetkili mercileri, ilgili Üye Devletin yetkili mercilerine bilgi verdikten sonra, aykırılık yaratan eylemleri ya da işlemleri durdurmak ve cezalandırmak üzere uygun gördükleri önlemleri alabilirler ve gerekiyorsa kredi kurumunun ülkede başkaca işlem yapmasını yasaklayabilirler. Üye Devletler, sözü edilen önlemlerin uygulanabilmesi için gerekli hukuksal belgelerin kredi kurumlarına tebliğ edilmesini sağlamalıdır.

Ülkesinde şube açılan ya da sınır ötesi hizmet sunulan Üye Devletin yetkili mercileri, gecikmesinde sakınca olan durumlarda, düzenlemelere aykırı eylemlere ve işlemlere son vermesini kredi kurumuna ihtar etmeden ya da merkezin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercilerinin önlem almasını beklemeden veya önleyici ve yasaklayıcı yollara başvurmadan önce mevduat sahiplerinin, yatırımcıların ve kendilerine hizmet sunulanların çıkarlarını koruyacak her türlü ihtiyatî önlemi alabilirler. Bu gibi durumlarda yetkili mercilerin, alınan önlemlere ilişkin olarak Komisyon'a, ilgili Üye Devletlerin yetkili mercilerine olabildiğince çabuk bilgi vermeleri zorunludur. Komisyon, ilgili Üye Devletlerin yetkili mercileri ile görüş alış-verişi yaptıktan sonra, söz konusu Üye Devletin aldığı önlemleri değiştirmesini ya da kaldırmasını isteyebilir.

Gerek merkezin bulunduğu gerekse ülkesinde şube açılan ya da sınır ötesi hizmet sunulan Üye Devletlerin yetkili mercilerince alınan ve cezalandırıcı ya da hizmet sunma serbestisini kısıtlayıcı önlemlerin gerekçelendirilmesi ve ilgili kredi kurumuna bildirilmesi zorunludur. Yetkili mercilerin aldıkları kararlara karşı, önlemlerin uygulandığı Üye Devlette kanun yollarına başvurulabilir. Öte yandan Üye Devletler, kredi kurumunun idarî yapısının ya da malî koşullarının öngörülen faaliyetler için yetersiz olduğu gerekçesiyle şube açma isteminin geri çevrildiği veya bildiride yer alan bilgilerde değişiklik meydana geldiği için yetkili mercilerin yeniden karar aldığı yahut kurallara aykırılık nedeniyle uyarıcı, cezalandırıcı ya da yasaklayıcı önlemlerin uygulandığı durumların sayısını ve niteliklerini Komisyon'a bildirmekle yükümlüdürler.

Ülkelerinde şube açılan Üye Devletler, yukarıda açıklanan aykırılıkları önleme yetkisinin yanı sıra, *genel iyiliği* sağlama amacıyla koydukları hukuk kurallarına aykırı davranışları uygun önlemlerle önleme ve cezalandırma yetkisine de sahiptirler. Alınacak önlemler, *genel iyiliği* sağlamaya yönelik kurallara aykırı davranan kredi kurumlarının ülkede başkaca işlem yapmasını yasaklama kararını da içerebilir.

Merkezi bir başka Üye ülkede bulunan kredi kurumunun şube açtığı ya da sınır ötesi hizmet sunduğu Üye Devletin yetkili mercileri, 2006/48/EC sayılı yönergenin kendilerine yüklediği sorumlulukların gereğini yerine getirirken, ülkelerinde açılmış bulunan şubeleri yerinde inceleme yetkisine

sahiptirler. Buna karşılık Üye Devletler, merkezleri bir başka Üye Devlette olan kredi kurumlarının ülkelerinde açtıkları şubelere ait, özellikle likidite, borç ödeme gücü, mevduat garantileri, büyük risklerin sınırlandırılması, yönetim ve muhasebe usulleri ile iç denetim mekanizması gibi gözetim ve denetimi kolaylaştırıp etkinleştirecek bilgilerin, faaliyet izini vermiş olan Üye Devletteki yetkili merciler tarafından, doğrudan ya da görevlendirecekleri kişiler aracılığıyla yerinde incelenip, irdelenmesine izin vermekle yükümlüdür.

Bir başka Üye Devlette faaliyet izini almış olan kredi kurumları yaptıkları hizmetleri, şube açtıkları ya da sınır ötesi hizmet sundukları Üye Devletlerde, her türden iletişim aracı kullanarak, tanıtmak hakkına sahiptirler. Bu tanıtım faaliyetlerinin biçimi ve içeriği, *genel iyiliği* sağlamak için konmuş olan kurallara aykırı olamaz.

Bir Üye Devlette şube açmış olan ya da sınır ötesi hizmet sunan bir kredi kurumunun faaliyet izini, merkezinin bulunduğu Üye Devletin yetkili mercilerince 2006/48/EC sayılı yönergenin 17.ci maddesinde yer alan nedenlerin biriyle geri alındığında durum ilgili ülkedeki yetkili mercilere bildirilir. Bu merciler, söz konusu kredi kurumunun ülkede başkaca bir işlem yapmasını önleyecek ve mevduat sahiplerinin haklarını koruyacak önlemleri almakla yükümlüdürler.

VII. Genel İyilik Kavramı: *Genel iyilik* (general good) deyimine, İkinci Bankacılık Yönergesinde ve 2000/12/EC sayılı yönergede olduğu gibi, 2006/48/EC sayılı yönergenin de gerek önsözünde gerekse 26.cı, 31.ci ve 37.ci maddelerinde yer verilmiş; fakat hiç bir yönergede tanımlanmamıştır. Bunun başlıca nedeni, büyük bir olasılıkla, *genel iyilik* kavramının ülkeden ülkeye, belki zaman içinde değişen bir içeriğe sahip olması; Üye Devletlerin tümünce kabul edilebilecek ölçüde geniş bir tanımın da yerleşme ve hizmet sunma serbestilerini büyük ölçüde sınırlayacağı kaygısıdır. Yönergede tanımlanmadığına göre, *genel iyilik* deyiminin içeriğinin ve kapsamının ilgili Üye Devletlerce belirleneceğini kabul etmek gerekmektedir. Bununla birlikte, genel iyiliği sağlama ya da koruma amacıyla konmuş olan kuralların Üye Devletlerde faaliyet izni almış olan kredi kurumları ile ulusal kredi kurumları arasında bir ayırım yapmaması gerektiği vurgulanabilir. Ayrıca, *genel iyilik* gerekçesiyle korunmak istenen haklar ve çıkarlar, öteki Üye Devletlerde esasen güvence altına alınmışsa, aynı konuda yeni bir düzenleme yapmanın yararı olmadığı ileri sürülebilir.

Genel iyilik kavramının kötüye kullanılmasını engelleyebilecek bir önlem, 2006/48/EC sayılı yönergenin 32.ci maddesinde yer almaktadır. Maddeye göre Üye Devletlerin, ülkelerinde genel iyiliği sağlama amacıyla konmuş hukuk kurallarına aykırı düşen davranışları önlemek ya da cezalandırmak için aldıkları önlemler hakkında hizmet sunma serbestisini sınırlandırdığı gerekçesiyle Üye Devletteki mahkemelerde dâvâ açma yoluna

gidilebilmektedir. Kredi kurumları bu yola gittiklerinde Roma Antlaşması'nın "177.ci maddesine göre mahkeme, Topluluk mevzuatına aykırılık iddiasını bir önsorun, yani bekletici bir mesele olarak kabul edecek, iddiayı ATM'ye (Adalet Divanı'na) yollayacak, ATM, Topluluk mevzuatının nasıl anlaşılması gerektiğini karara bağlayacak, yani Topluluk mevzuatını yorumlayacak ve kararını ulusal mahkemeye gönderecek ve ulusal mahkeme de ATM kararına (yorumuna) göre dâvâyı souçlandıracaktır"¹⁵ Bu açıklamadan anlaşıldığı üzere, Üye Devletlerin koydukları kısıtlayıcı kuralların genel iyiliği sağlama ve koruma amacına yönelik olduğunu ya da olmadığını kararlaştırma yetkisi, son çözümlemede, Adalet Divanı'na aittir. Adalet Divanı'nın bu yetkiyi kullanırken dar kapsamlı bir yorumu yeğleyeceği, geçmişte verdiği kararlara bakılarak, ileri sürülmektedir.¹⁶

VIII: Yerleşme ve Sınır Ötesi Hizmet Sunma Haklarının Birlikte Kullanılması: Tek Bankacılık Lisansına sahip olan kredi kurumları, başka bir izine gerek olmadan, öteki Üye Devletlerde şube açabilmekte, sınır ötesi hizmet sunabilmektedirler. Bir başka deyişle, bu tür kredi kurumları, Roma Antlaşması'nın öngördüğü yerleşme hakkından da, sınır ötesi hizmet sunma hakkından da yararlanarak öteki Üye Devletlerin ülkelerinde faaliyet gösterebilmektedirler. Bir kredi kurumunun yalnız yerleşme hakkını ya da yalnız sınır ötesi hizmet sunma hakkını birbirlerinden bağımsız olarak kullanabileceği kuşkusuzdur. Buna karşılık, kredi kurumunun söz konusu haklardan aynı Üye Devlette ve aynı zamanda yararlanıp yararlanamayacağı konusu tartışılmaktadır.¹⁷

Bir görüşe göre, yönetim merkezi Üye Devletlerden birinde bulunan kredi kurumu, şube açtığı öteki Üye Devletlerde sınır ötesi hizmet sunma hakkını yitirmiş olur; örneğin İngiltere'de faaliyet izini almış bulunan ve Fransa'da şube açan bir kredi kurumu, artık bu ülkede doğrudan ya da İspanya'daki şubesi eliyle hizmet sunamaz. Bir başka görüşe göre, açılan şubenin yaptığı faaliyetler sınır ötesi hizmet sunularak yapılan işlemlerden farklı ise, kredi kurumu her iki haktan da yararlanabilir; örneğin, kredi kurumunun sınır ötesi hizmet sunma yoluyla finansal kiralama işlemleri yapabilmesi, şubenin bu tür işlemler yapmaması durumunda söz konusu olabilir. Üçüncü görüşe göre de, yerleşme ve sınır ötesi hizmet sunma serbestileri iki değişik hakkı içerdikleri için, birinin seçilmesi ötekinden vazgeçilmesi zorunluluğunu doğurmaz; örneğin, yönetim merkezi İtalya'da bulunan bir kredi kurumu, her hangi bir kısıtlamaya uğramaksızın, şube açtığı Hollanda'da doğrudan ya da Belçika'daki şubesi eliyle sınır ötesi hizmet sunabilir.

¹⁵ Gülören TEKİNALP – Ünal TEKİNALP : Avrupa Birliği Hukuku, İstanbul 1997, sh.211.

¹⁶ M.DASSESE ve diğ. : y.a.g.e.sh.44.

¹⁷ Bk.M.DASSESE ve diğ. : y.a.g.e. sh.56-57.

Bir Üye Devletin ülkesinde şube açan kredi kurumunun aynı ülkede ayrıca sınır ötesi hizmet sunma yoluna neden gitmek isteyeceği sorulabilir. Hiç kuşkusuz bu soruyu yanıtlamak ilgili kredi kurumuna düşer; ancak kredi kurumunun hem şube açma hem de sınır ötesi hizmet sunma yoluna gitmesine örgütlenme biçimi, müşterilerine sunduğu ürün yelpazesinin niteliği, benimsediği pazarlama politikası ve rekabet koşulları gibi çok değişik ve çeşitli nedenlerin yol açabileceği ileri sürülebilir.

Kredi kurumunun şube açtığı Üye Devlette ayrıca sınır ötesi hizmet sunamayacağı ya da sınır ötesi hizmet sunduğu Üye Devletin ülkesinde şube açamayacağı görüşü veya “kümülyasyon yasağı kuramı”, gerek böyle bir yasağın yarar sağlamayacağı gerekse “içpazar” kavramına aykırı sonuçlar doğurması nedeniyle kabul edilebilir nitelikte görülmemektedir. Gerçekten de, bir kredi kurumu aynı Üye Devlette birden çok şube açma yetkisine sahipken ve her şubede birbirinin aynısı işlemler yapılabilecekken sınır ötesi hizmet sunmanın yasaklanması bir anlam taşımamaktadır Kaldı ki, bir ülkede aynı kredi kurumuna ait bir şubeyle ilişkiye girmiş olan bir müşterinin bir başka şubenin ya da yönetim merkezinin sunduğu hizmetlerden yararlanmasına engel yoktur. Bir Üye Devletin sınırları içinde yararlanılabilen olanakların Avrupa İçpazarı’nda da sağlanması gerekir; aksi bir uygulamada Avrupa İçpazarı’nın yarattığı geniş olanaklar ve fırsatlar gereksiz yere kısıtlanmış olacaktır.

IX. Son Söz: Sınır ötesi hizmet sunan ya da başka Üye Devletlerin topraklarında şube açarak faaliyet gösteren kredi kurumlarının tâbi oldukları ve yukardaki kesimlerde ele alınan hukuksal rejimin de yer aldığı 2006/48/EC sayılı yönerge, bir tür Avrupa Bankalar Yasası olarak, Bütünleşmiş Avrupa Malî Piyasası’nın ya da Avrupa Malî Tekpazarı’nın oluşmasında büyük etkisi olan çok önemli bir düzenlemedir. İnsanların, malların ve hizmetlerin serbestçe dolaştığı, Üye Devletler arası ilişkilerde hukuksal, malî ve teknik engeller ile kısıtlamaların kaldırıldığı bir ortamı ifade eden Avrupa İçpazarı’nın kurulmasında ve etkin biçimde işleyebilmesinde, bütünleşmiş bir malî kesimin sahip olduğu önemin büyüklüğünü ayrıca açıklamak gereksizdir. Bütünleşmiş bir malî piyasayı oluşturacak ön koşullar ise, yerleşme ve sınır ötesi hizmet sunma serbestilerinin yanı sıra, kurumlar arası rekabetin desteklenmesi, rekabet eşitliğinin sağlanması, kurumların faaliyetlerini sağlıklı bir yapıda sürdürebilmeleri için uymaları gereken basiret kurallarının belirlenmesi ve etkin bir gözetim ve denetim düzenine tâbi tutulmaları, tasarrufların ve tasarruf sahiplerinin çıkarlarının uygun önlemlerle korunmasıdır.